

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. Dr. A. B. A. KETEL, PROF. TH. LIMPERG JR.,
A. NIERHOFF EN H. R. REDER

RUBRIEK REDACTEUREN: EXAMEN-VRAAGSTUKKEN: Drs. ABR. MEY EN Drs. J. PAARDEKOOPEL — LITERATUUR: Drs. S. KLEEREKOPER —
BESLECHTE GESCHILLEN: PROF. Mr. CH. ZEVENBERGEN — UIT DE FINANCIËLE HUISHOUDING DER OVERHEID: J. H. TEXTOR — UIT HET BUITEN-
LAND: Ch. HAGEMAN, Drs. A. TH. DE LANGE, A. M. VAN RIETSCHOTEN EN Drs. E. P. M. VAN WAES — EFFICIENTIE: R. W. STARREVELD —
BELASTINGVRAAGSTUKKEN: W. WESTRA — REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT LITERATUUR: Mej. Dr. R. PHILIPS, Drs. G. L. GROENEVELD,
J. P. DE HAAN EN J. C. SPANGENBERG

BUITEN DE VASTE RUBRIEKEN WERDEN IN DEN VORIGEN JAARGANG BIJDAGEN GEPLAATST O.A. VAN J. J. BUNING, H. VAN DULLEMEN, Dr.
F. C. VAN GEER, D. J. GERRITSEN, A. H. J. DE GOEY, J. H. HAGEMAN, G. HARTOG, Ir. B. A. DE LA HOUSSAYE, MEVR. M. G. MEY-KONING, P. J.
POTGIESER, PROF. P. A. J. LOOSECAAT VERMEER, Drs. A. ROBLES, I. ROET, W. WESTRA.

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY
TESSELSCHADESTR. 15 - AMSTERDAM, TEL. 82444

UITGEVER: J. MUISSES — PURMEREND
TELEFOON 77 — GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADRIJK IS GEORLOOFD. ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS.

VERSCHIJNT MAANDELIJKS, BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—. FRANCO PER POST F 10.24. BUITEN-
LAND F 10.60. — MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHELEN
JAARGANG

INHOUD:

Prof. Dr. A. B. A. van Ketel	Blz. 141
Fusie	141
door James Polak	
De Functie van den accountant bij de vorming van kartels en bij de uitvoering van kartelovereenkomsten	143
door Ir. H. v. Heyst, met naschrift van H. R. Reder	
Public-accountant of Accountant-beambte?	144
door T. Zwart, met naschrift van H. R. Reder	
Literatuur	146
Red. Drs. S. Kleerekoper	
De voorraadcontrole in de literatuur	
door Drs. S. Kleerekoper	
Belastingvraagstukken	150
Red. W. Westra	
Art. 4 der Omzetbelastingwet 1933,	
door W. Westra	
De vijftiengste accountantsdag	152
door A. M. van Rietschoten	
Vragenbus	153
Vraag inzake inkoop van aandelen door J. C. E. S.	
met antwoord door Prof. Mr. Ch. Zevenbergen	
Repertorium van tijdschrift-literatuur op het gebied van Accountancy en Bedrijfsuishoudkunde	154
Boeken-Repertorium	156
Nederlandsch Instituut van Accountants	156
Benoeming nieuwe leden	
Nederlandsche Handelshoogeschool	156
Benoeming hoogleraar	

PROF. DR. A. B. A. VAN KETEL

Op Dinsdag 9 October aanvaardde Dr. A. B. A. van Ketel zijn ambt van buitengewoon hoogleraar in de Bedrijfsleer, inzonderheid het Financieewezen der onderneming en de toegepaste bedrijfsuishoudkunde, aan de R.K. Handelshoogeschool te Tilburg met een rede over „De garantie als aanvullende financieringsfiguur.” Van den inhoud dezer rede hopen wij in het volgend nummer van dit blad een overzicht te geven.

De heer *Van Ketel* heeft groote ervaring op het gebied van het bankwezen en de financiering der bedrijven. Van zijn hand zijn talrijke tijdschriftartikelen verschenen, terwijl ook publicatiën in boekvorm van zijn groote kennis op het gebied van zijn onderwijs blijken geven. De heer *Van Ketel* zal ook deelnemen aan het onderwijs voor de accountants-opleiding aan de Tilburgsche Hoogeschool.

Het verheugt ons te kunnen mededeelen, dat de heer *Van Ketel* zich heeft bereid verklaard om zitting te nemen in de redactie van dit blad.

FUSIE

In de op 6 October j.l. gehouden Ledenvergaderingen dezer drie Vereenigingen is besloten tot een fusie tusschen het Nederlandsch Instituut van Accountants, den Nederlandschen Bond van Accountants en de Nederlandsche Organisatie van Accountants.

Op 1 December a.s. zal het aantal vakorganisaties, dat in ons beroep — zelfs voor Nederlandsche begrippen — abnormaal groot is, met twee zijn verminderd.¹⁾ Het ledental van het Instituut stijgt daardoor tot ongeveer 550 leden!

Ieder, die dit bericht in de dagbladpers gelezen heeft en zich, zonder misschien van alle details op de hoogte te zijn, voor het accountantswezen interesseert, moet dit als een verblijdende mededeeling hebben beschouwd.

De voordeelen liggen voor de hand. De gebeurtenis past geheel in het kader van dezen tijd. Allerwege zien wij, dat het groepsverband sterker wordt gevoeld, dat men zich meer bewust wordt van de spreuk, dat eendracht macht maakt. Ook hier treedt thans samenwerking in de plaats van verdeeldheid, de versnippering van krachten, de verspilling van energie en kosten wordt althans eenigermate beperkt

Ik neem aan, dat de Redactie, toen ze mij uitnodigde een artikel over bovenbedoelde fusie te schrijven voor de lezers van

¹⁾ Het zal den lezers bekend zijn, dat dit formeel niet geheel juist is, daar beide vereenigingen, om redenen, die alleen ingewijden in de accountantswereld naar waarde zullen kunnen schatten, haar juridisch bestaan zullen handhaven.

dit blad, voor accountants dus en voor niet-accountants, die niettemin tot de ingewijden in ons beroep gerekend mogen worden, er op rekende, dat ik naast deze algemeene voordeelen, die niet licht overschat kunnen worden, ook de meer bijzondere mérites, de voor- en nadeelen van deze speciale fusie onder de oogen zou zien.

Den leden van het Instituut, die gedurende de laatste jaren regelmatig de ledenvergadering hebben bijgewoond, zijn mijn opvattingen, de opvattingen van het Instituutsbestuur d.a.g. voldoende bekend. Toch kan het zin hebben deze voor andere belanghebbenden of belangstellenden nog eens uiteen te zetten.

Beginnen wij met de nadeelen. Ik denk hier niet aan de vrees, die zeker in het onderbewustzijn van verschillende ouderen aanwezig zal zijn, dat de fusie afbreuk zou doen aan de intimiteit van het milieu van vrienden, waarmee men reeds sedert den assistententijd heeft samengewerkt; evenmin aan de begrijpelijke overweging van de jongste leden, dat de zeldzaamheids-waarde van het met zooveel energie verworven diploma door de fusie zou kunnen dalen; in het geheel niet aan de onaangename gevoelens, die wellicht bij enkele leden nog zijn overgebleven uit vroegere onderhandelingen (onderhandelingen, die tot geen resultaat leidden, wekken steeds aan beide zijden onaangename gevoelens).

Ik constateer gaarne tot eer der leden van het Instituut, dat de zaak van den beginne af van zoo breed standpunt is gezien, dat dergelijke persoonlijke overwegingen, zoo ze al eens een oogenblik mogen zijn opgekomen, steeds geheel op zij gezet zijn en bij de beslissing zelfs geen rol hebben gespeeld.

Wanneer ik hierboven van nadeelen sprak, dacht ik aan de groote, onherstelbare nadeelen, die een ongemotiveerde fusie *ons beroep* zou kunnen toebrengen. Het Bestuur van het Instituut heeft zich daarvan wel degelijk rekenschap gegeven. Het Bestuur wist, dat het o.m. tot taak had te waken voor den goeden naam, standing, de goodwill van het Instituut, goederen, verworven gedurende zijn welhaast 40-jarig bestaan dank zij de goede opleiding en examens, de tuchtrechtinstelling en, misschien niet het minst, door den goeden invloed, welke de leden in hun collegialen omgang op elkaar uitoefenden. Het ware onverantwoordelijk geweest deze door een fusie in gevaar te brengen, de standing van het Instituut, die toch het gemiddelde vormt (wellicht een op gecompliceerde wijze gewogen gemiddelde) van de standing der leden, omlaag te brengen door toetreding van een aantal personen, die nog niet hetzelfde niveau van onze tegenwoordige leden zouden hebben bereikt.

De vraag waar het om gaat — of liever, waar het om *ging*, want de Algemeene Vergadering heeft ze reeds met algemeene stemmen ontkennend beantwoord — was, of dit gevaar zich in concreto bij deze fusie voordeed. Een overeenkomstige vraag mogen zij zich stellen, die wellicht meenen, dat hier half werk verricht is door niet meteen een fusie van alle bestaande accountantsverenigingen tot stand te brengen. Ik aarzel geen oogenblik als mijn overtuiging te constateeren, dat het door de Algemeene Vergadering op voorstel van het Bestuur genomen besluit ook van dit standpunt gezien gemotiveerd was.

Misschien zou men, indien met een vergelijking der examens — telkens natuurlijk gesteld in het kader van hun eigen tijd — krachtens welke de verschillende leden respectievelijk tot het Instituut en tot den Bond en de Organisatie zijn toetreden, als objectieven maatstaf wilde stellen, tot een andere conclusie komen.

Een dergelijke maatstaf mag echter alleen gelden — (ook dan natuurlijk niet absoluut, doch dan is het de eenig bruikbare) — gedurende een zekere periode, nadat het examen waarom het gaat is afgelegd.

Tenslotte komt er een tijd, dat de accountant — in het algemeen de beoefenaar van een vrij beroep — niet meer wordt beoordeeld naar het door hem afgelegde examen, doch naar zijn wijze van praktijkuitoefening, de reputatie, die hij onder zijn

cliënten en anderen, die zakelijk met hem in aanraking kwamen, geniet.

Zoo komt er ook tenslotte een tijd, dat een vereeniging niet meer wordt beoordeeld naar de toelatingseisen, die zij bij haar oprichting en in de daarop aansluitende periode gesteld heeft, doch aan de toelatingseisen der — zeker niet te korte — laatste periode gepaard aan de reputatie der oudere leden.

Welnu, de toelatingseisen der Organisatie waren sedert 1925 identiek aan die van het Instituut. Tijdens de onderhandelingen betreffende de examenfederatie werden zij door bevoegde beoordeelaars geacht deze zeer nabij te komen. Dit laatste geldt eveneens voor den Bond. Of de sindsdien door den Bond afgenomen examens precies op hetzelfde peil stonden als die van de Federatie, wordt wellicht verschillend beoordeeld. Een belangrijk verschil was er zeker niet.

En wat het tweede punt betreft: Het kan hier natuurlijk niet gaan om een critische beoordeeling van alle personen, die hierbij betrokken zijn.

Ik mag echter refereeren aan het oordeel der regeering, die in 1928 een commissie bijeenriep met de kennelijke bedoeling een wettelijke regeling te ontwerpen op basis van een corporatief samengaan van Instituut, Bond en Organisatie zoowel als aan het oordeel van deze, uit de meest bevoegde beoordeelaars, samengestelde Commissie zelf, welke tot de conclusie kwam, dat de leden der drie genoemde vereenigingen en bloe tot het in te stellen register moesten worden toegelaten, terwijl gevreesd werd, dat gelijke toelating van welke andere vereeniging ook de waarde van dat register in gevaar zou kunnen brengen.

Na dergelijke uitspraken moesten alle persoonlijke meeningen, alle persoonlijke belangen, alle sympathieën of antipathieën opzij gezet worden, zooals dit ook door de ledenvergaderingen van elk der drie vereenigingen is geschied.

Voor het Bestuur van het Instituut stond het reeds eenige jaren vast, dat het tot samensmelting moest komen. In verschillende belangrijke beroepskwesties werd een samenwerking tot stand gebracht, welke — hoe aangenaam ook — toch leed aan bezwaren, die aan een gezamenlijke behandeling eener zaak door een aantal, overigens op zichzelf staande en tegenover verschillende vereenigingen verantwoordelijke besturen, onvermijdelijk verbonden zijn.

Met een voorstel tot fusie werd gewacht, zolang nog redelijke hoop scheen te bestaan, dat de eenig afdoende regeling van het beroep, de wettelijke regeling, op komst was.

Het werd echter steeds duidelijker, dat dit niet het geval was.

Het heeft geen doel daarover verwijten te richten tot de regeering. We weten, dat de regeering, dat speciaal de Minister van Economische Zaken overstelpt is met werk van meer algemeen belang. We weten ook, dat de regeling van ons beroep niet gemakkelijk is en dat de verschillende opzet der twee commissoriale wetsontwerpen de oplossing voor de regeering niet gemakkelijker heeft gemaakt.

Doeh juist die overwegingen moesten tenslotte de accountants er toe brengen zelf de hand aan den ploeg te slaan en althans wat te doen om verbetering te brengen in den chaotischen toestand, waarin ons beroep tenslotte was geraakt.

Meer dan 500 Nederlandsche Accountants zijn thans bijeengebracht in één vereeniging, hebben zich verplicht te werken volgens één reglement van arbeid en zich te onderwerpen aan de rechtspraak van één Raad van Tucht, zoo noodig bekrachtigd door één Raad van Beroep. Indien deze 500 leden zijn bezielde van het vaste voornemen de standing van het Instituut niet alleen te houden op het tegenwoordige peil, doch zoo mogelijk omhoog te brengen en om niemand tot het Instituut toe te laten van wier gelijke gezindheid ze niet *op goede gronden overtuigd zijn*, dan moet dit m.i. strekken ten bate van ons beroep. Dat zou er tenslotte toe moeten leiden, dat het publiek in het lidmaatschap van het Instituut dezelfde waarborgen

ziet als totdusver alleen van een wettelijke bescherming verwacht werd.

Er is één punt, dat ik totdusver vermeden heb, doch dat bij een volledige beschouwing der fusie niet onbesproken mag blijven. De fusie is niet compleet. Een groep accountants heeft gewenscht er buiten blijven.

Zij waardeert het werk van het Instituut, is bereid de meest vriendschappelijke, collegiale betrekkingen te onderhouden, maar wenscht — in tegenstelling tot verschillende anderen, die aan de Universiteit te Amsterdam of aan de Handels Hooge School te Rotterdam het accountantsdiploma verwierven — geen gebruik te maken van de voor dezen opengestelde gelegenheid zich aan te melden als lid van het Instituut, aangezien ze meent vrij te moeten blijven staan om te strijden voor haar ideaal: „Academische opleiding de eenige toegang tot het accountantsberoep”.

Is deze beslissing juist? Let wel: Ik vraag niet of het gestelde ideaal juist is. Een enquête onder Instituutleden zou waarschijnlijk uitwijzen, dat een groot aantal ervan overtuigd is, dat er een tijd zal komen, dat inderdaad bedoelde opleiding de eenige doelmatig uitvoerbare zal zijn (men moge dit feit, van sociaal standpunt beschouwd, gewenscht achten of niet) zoodat iedere verdere strijd voor dit ideaal overbodig zal zijn. Andere leden van het Instituut, en ook in de cliëntenkringen, zien zulke groote voordeelen in de „praktijk-opleiding”, dat daarvoor een theoretisch tekort, indien dat zou bestaan, op den koop toe moet worden genomen.

De vraag, wie gelijk hebben, is te gecompliceerd om die hier te behandelen en is trouwens ook niet die, waarom het gaat.

Ik beoordeel slechts de beslissing van het standpunt van hen, die nu eenmaal genoemd ideaal huldigen, doch die, naar ik aanneem, toch ook de meer algemeene belangen van het beroep zien en die toch wenschen iets practisch te bereiken.

En dan vraag ik mij af, is het zooveel verstandiger, is het zooveel meer in het belang van het beroep om als kleine groep te blijven bestaan, om een onderscheiding te stellen voor wat slechts een verschil is, om een tegenstelling, die wellicht hier of daar gevoeld wordt, te verscherpen, om de veel belangrijker onderscheiding, serieuze accountants en beunhazen te verdoozelen dan om te treden in een milieu van vakgenooten, waarvan sommige geheel gelijkgezind zijn, andere van hetzelfde principe uitgaan, doch den weg ter bereiking van het doel anders zien, weer andere, zeker, van tegengestelde meening zijn, maar waarin allen in ieder geval bereid zijn de zaak, waarom het gaat, rustig en zonder vooroordeel onder de oogen te zien en telkens weer onder de oogen te zien naarmate de omstandigheden wijzigen.

JAMES POLAK

DE FUNCTIE VAN DEN ACCOUNTANT BIJ DE VORMING VAN KARTELS EN BIJ DE UITVOERING VAN KARTELOVEREENKOMSTEN.

Het is onder bovenstaanden titel, dat de Heer *H. R. Reder* voor den Accountantsdag op 21 September 1934 een referaat heeft geschreven en de inleider heeft op dien Accountantsdag dit onderwerp nog nader mondeling toegelicht.

Het geschrevene zoowel als het gesprokene over dit onderwerp, getuigt van een groote ervaring op dit gebied en daarom is het met schroom, dat ik toch een woord tegen sommige conclusies van den geachten inleider wil doen klinken.

Wanneer ik dit dus, niet als accountant, doch als kenner van verschillende kartels, toch doe, dan is dit om het interessante onderwerp ook van een anderen kant te doen belichten, wat toch

ook den deskundigen inleider niet anders dan welgevallig kan zijn.

Waar ik dus ten opzichte van sommige punten een andere meening dan de inleider ben toegedaan, daar moet ik toch ook mijn volle instemming betuigen met de opvatting, dat juist in het kartel en door den kartelvorm in een bepaalde industrie veel bereikt kan en zou kunnen worden, dat bij geheel los van elkander staande bedrijfsgenooten niet en nooit mogelijk is.

De taak van adviseur op bedrijfs-economisch gebied valt als het ware den accountant van zelf toe, omdat er geen behoorlijk bedrijfs-economisch advies te geven is zonder grondige kennis van de cijfers.

Een causaal verband tusschen de controleerende en adviseerende functie van den accountant vermag ik echter niet te zien. Zooals gezegd valt de adviseerende functie den accountant van zelf toe, omdat hij door zijn controleerende functie met de cijfers beter op de hoogte is dan wie ook, maar dat het controleeren als zoodanig verbonden moet zijn aan het adviseeren, dat dus het laatste vanzelfsprekend, maar dan ook *alleen* moet ontstaan uit het eerste, dat zie ik zooals gezegd, niet in.

Wanneer we de beide functies onderscheiden in den „Contrôleur” en den „Bedrijfseconoom” dan is het niet noodig, dat in een bedrijf of kartel dit een en dezelfde persoon moet zijn.

Wel behoort er, wanneer het niet dezelfde persoon is, een innig contact tusschen beiden te bestaan, want gebrekkige onderlinge samenwerking leidt tot niets, doch ik kan me zeer goed indenken, dat de eene accountant zich specialiseert op contrôle gebied en de andere meer op bedrijfs-economisch gebied. Dat het de zaak vereenvoudigt, wanneer de controleur en de bedrijfseconoom in denzelfden persoon of beter nog in hetzelfde accountantskantoor belichaamd zijn, spreekt vanzelf.

Het was op den Accountantsdag zeer merkwaardig, dat hoofdzakelijk de jongeren in 't geweer kwamen. Dit verschijnsel werpt een bijzonder licht op de opvatting of de accountant een beslissende taak in het kartel mag innemen of niet.

De oudere accountants zeggen dus blijkbaar met den Heer *Reder*: „Ja”. De jongeren: „Neen”. Ik wil hier meteen als mijn persoonlijke meening bijvoegen, dat ik de opvatting der ouderen kan indenken en beamen en het theoretisch en ook op practische gronden, met de jongeren eens ben.

Ik ben het theoretisch met de jongeren eens, omdat ik ook hier het causaal verband tusschen „Contrôleur”, „Adviseur” en „Leider” („beslisser”) niet kan erkennen.

En hierbij komen tevens nog practische bezwaren.

Een van de bezwaren is de bijzondere vakkennis. Ik kan me echter indenken, dat een vakman samen met den controleerenden accountant de leiding op zich nemen. (De combinatie jurist-accountant alleen vind ik niet erg gelukkig gekozen).

Maar er is m.i. een belangrijker bezwaar. De inleider heeft bij zijn mondelinge toelichting gezegd, dat men vóór alles de onafhankelijke contrôleur moet blijven. Uu is het echter voor welken „leider” in een kartel ook, ondoenlijk om tevens als onafhankelijk contrôleur te worden erkend. Vooral door de omstandigheid, dat het reglement van het kartel min of meer star is en men dus in een levend kartel wel eens buiten dit reglement om zal moeten beslissen, zal het zeer moeilijk zijn om door alle leden van het kartel blijvend als onpartijdig te worden aangezien. Dit zeker niet door die menschen, die in hun oogen door beslissingen buiten het reglement om, benadeeld zijn. Het is nu eenmaal de taak van den leider om zich daarboven verheven te achten, doch deze opvatting kan de controleerende accountant zich niet permitteeren; deze moet vóór alles de onafhankelijkheid en onpartijdigheid zijn en blijven en elken schijn van het tegendeel vermijden.

Nu was het merkwaardige, dat blijkbaar de jongeren dit aanvoelden, tenminste zij alleen brachten hun gevoelens naar voren.